

Follow-up informacija u vezi preporuka sadržanih u paragrafima 14, 20 i 36 zaključaka Komiteta za ljudska prava UN-a

Paragraf 14. Suđenja zločina protiv čovječnosti i drugih zločina iz međunarodnog prava i zaštita žrtava i svjedoka

Shodno jasnoj opredijeljenost Bosne i Hercegovine (BiH) za efikasniji, sveobuhvatniji i sistemski pristup problematici procesuiranja predmeta ratnih zločina, Vijeće ministara BiH je 29.12.2008. godine usvojilo Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina.

S ciljem praćenja i vršenja nadzora nad implementacijom Strategije i realizacijom predviđenih ciljeva Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je po usvajanju iste, 2009. godine, donijelo i Odluku o uspostavi Nadzornog tijela za praćenje provođenja Držvne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

S obzirom da svi ciljevi predviđeni Strategijom nisu ostvareni u zacrtanim rokovima, te s obzirom na broj predmeta ratnih zločina u radu u tužilaštvima u BiH, javila se potreba za izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom).

Shodno naprijed navedenom, u mjesecu septembru 2020. godine usvojena je Revidirana državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina, kako bi se kroz predviđene adekvatne mehanizme unaprijedilo procesuiranje predmeta ratnih zločina u sudovima i tužilaštvima u BiH, posebno kroz odgovarajuću raspodjelu predmeta ratnih zločina između pravosuđa na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH, te prije svega osiguralo efikasnije procesuiranje najsloženijih i najprioritetnijih predmeta ratnih zločina u postavljenim rokovima.

Revidirana državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina usvojena je zajedno sa Aneksom B, a koji je sačinjen kao rezultat dijaloga i kompromisa svih strana uz svesrdnu pomoć međunarodne zajednice, a posebno Delegacije Europske unije. Aneksom B se preciziraju dijelovi Strategije koji se odnose na predmete protiv lica sa A-liste Pravila puta, regionalna saradnja i način rada i sastav Nadzornog tijela za praćenje implementacije.

Cilj Revidirane strategije je da kroz predviđene adekvatne mehanizme unaprijedi procesuiranje predmeta ratnih zločina u sudovima i tužilaštvima u BiH, posebno kroz odgovarajuću raspodjelu predmeta ratnih zločina između pravosuđa na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH, te prije svega osigura efikasnije procesuiranje najsloženijih i najprioritetnijih predmeta ratnih zločina u postavljenim rokovima.

Na osnovu uočenih problema u praksi i izostanka očekivanih rezultata, te izmjenjenih okolnosti u pogledu uvjeta za procesuiranje predmeta ratnih zločina, identifikovani su i konkretni ciljevi i očekivani rezultati:

- a. Procesuirati najsloženije i najprioritetnije predmete ratnih zločina pred Sudom BiH i Tužilaštvom BiH, a ostale predmete pred pravosudnim organima entiteta i Brčko distrikta, sve do kraja 2023. godine;
- b. Redovno ažurirati evidencije o svim predmetima ratnih zločina koji se nalaze pred BH pravosuđem na nivou Suda i Tužilaštva BiH;
- c. Osigurati efikasno upravljanje predmetima ratnih zločina, odnosno njihovo raspoređivanje između pravosuđa na nivou BiH i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH, koje će omogućiti procesuiranje u zadatom vremenskom periodu;
- d. Prioritetno procesuirati najodgovornije učinitelje pred Sudom BiH uz pomoć usaglašenih kriterija za selekciju i prioritizaciju predmeta;

- e. Nastaviti sa ujednačavanjem sudske prakse u predmetima ratnih zločina, kako bi se osigurala pravna sigurnost i jednakost građana pred zakonom;
- f. Dodatno ojačati kapacitete pravosuđa i policije u čitavoj BiH za rad na predmetima ratnih zločina;
- g. Poboljšati ostvarenu saradnju sa zemljama u regiji po pitanju predmeta ratnih zločina u cilju napretka u cijelom region;
- h. Nastaviti obezbjeđivati i unapređivati zaštitu, podršku i isti tretman svih žrtava i svjedoka u postupcima pred svim sudovima BiH;
- i. Ojačati uspostavljeni sistem kontrole i nadzora nad provođenjem mjera iz izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije).

Značaj realizovanja naprijed definisanih ciljeva potvrđuje i činjenica da je Revidirana državna strategija za procesuiranje ratnih zločina jedan od ključnih prioriteta koje je Europska komisija postavila pred Bosnu i Hercegovinu na putu ka Europskoj uniji.

Revidirana državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina je u cjelosti dostupna na službenoj web stranici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine: <http://www.vijeceministara.gov.ba/akti> .

Imajući u vidu sadržaj preporuke Komiteta za ljudska prava UN-a obuhvaćene tačkom 14, cijenimo važnim istaći da je nakon donošenja Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći (pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine) u oktobru 2016. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 83/16), postao operativan i Ured za pružanje besplatne pravne pomoći Bosne i Hercegovine, uspostavljen kao unutrašnja organizacijska jedinica pri Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine.

Broj zaposlenih i unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Uredu utvrđeni su pravilnikom, koji donosi ministar pravde Bosne i Hercegovine uz suglasnost Vijeća Ministara BiH.

Ministar pravde Bosne i Hercegovine odgovoran je za rukovođenje Uredom i osigurava zakonito obavljanje poslova Ureda.

Za organizaciju rada, pravilno i učinkovito obavljanje poslova iz nadležnosti Ureda zaduženi su državni službenici, koji za svoj rad i rad Ureda odgovaraju ministru pravde Bosne i Hercegovine.

Sredstva za rad Ureda osiguravaju se u budžetu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine preduzima aktivne radnje na provođenju strateških mjera iz Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina iz 2020. godine, u pogledu bolje podrške svjedocima, ali preduzima i mjere u okviru regionalne saradnje koje trebaju, između ostalog i poboljšati pristup svjedocima-oštećenima. U ovom pogledu saradnja sa pravosudnim institucijama zemalja regiona, ali i drugim državama, je od značaja za ostvarenje lakšeg pristupa svjedocima-oštećenima. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine ulaže maksimalne napore za procesuiranje najsloženijih krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, pa je tako tokom, 2018 godine podignuto 27 optužnica protiv 62 lica, tokom 2019. godine podignute su 24 optužnice protiv 47 lica, dok su tokom 2020. godine, kada je skoro tri četvrtine godine Tužilaštvo Bosne i Hercegovine radilo u posebnim okolnostima uzrokovanih pandemijom virusa COVID-19, podignuto ukupno 16 optužnica protiv 45 lica za krivična djela genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina. Od osnivanja Tužilaštva Bosne i Hercegovine 2003. godine,

preko 700 lica je optuženo za krivična djela protiv čovječnost i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom.

Paragraf 20: Prisilni nestanak i nestale osobe

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, kao jedan od prioriteta, ima i rad na predmetima ekshumacija i saradnju sa drugim institucijama u Bosni i Hercegovini na pronalasku i identifikaciji nestalih lica proteklog rate, zbog čega je ovo tužilaštvo aktivno uključeno u rad stručnog tima Vijeća ministara BiH na iznalaženju rješenja unaprjeđenja saradnje sa Međunarodnom komisijom za nestala lica u pogledu nastavka saradnje u cilju identifikacije posmrtnih ostataka pronađenih u pojedinačnim i masovnim grobnicama. S tim u vezi, Tužilaštvo BiH je drugim tužilaštvima u Bosni i Hercegovini dalo detaljno uputstvo u cilju pristupanja na hitnoj implementaciji mjera s ciljem smanjenja broja neidentifikovanih posmrtnih ostataka smještenih u mrtvačnicama i kosturnicama u Bosni i Hercegovini te je u cilju implementacije istog održan i sastanak sa entitetskim tužiocima i glavnim tužiocem Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te predstavnicima Instituta za nestala lica Bosne i Hercegovine i Međunarodne komisije za nestala lica.

Paragraf 36: Izbjeglance i raseljena lica

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH svake godine priprema Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma u kome se predstavlja presjek stanja u ovoj oblasti i pregled realizacije preporuka iz Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma. Izvještaj se dostavlja Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje.

U cilju stambenog zbrinjavanja najugroženijih raseljenih osoba i izbjeglih osoba iz regiona, iz donatorskih i kreditnih sredstava u toku je realizacija značajnih projekata: Državni projekat stambenog zbrinjavanja (DPSZ) u vezi s Regionalnim stambenim programom, Projekat "Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II", Projekat obnove stambenog fonda – OPEC, Projekat obnove stambenih jedinica izbjeglih osoba koji se finansira kreditnim sredstvima Saudijskog fonda za razvoj - SFD, Program pomoći Vlade Republike Hrvatske za podršku povratku Hrvata iz Republike Hrvatske u BiH, čiji je cilj obnova i rekonstrukcija stambenih jedinica i druge mjere podrške provođenju Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma. Implementacija ovih projekata je produžena do 2022. godine.

Do kraja 2022. godine (do završetka projekata) obnoviće se ili izgraditi još oko 5.000 stambenih jedinica. Regionalnim stambenim programom će se obnoviti/izgraditi oko 1.900 stambenih jedinica, Projektom CEB II oko 2.400 stambenih jedinica, Projektom SFD oko 460 stambenih jedinica i dr.

Zatvaranju kolektivnih centara i alternativnog smještaja je u Revidiranoj strategiji poklonjena velika pažnja, te je ovo pitanje ocijenjeno kao jedan od ključnih prioriteta iz dva razloga: radi se o izuzetnom humanitarnom problemu, jer raseljene osobe godinama nakon potpisivanja DMS-a žive u kolektivnim centrima i uglavnom u jako lošim uslovima zato što su kolektivni centri i alternativni smještaj na teretu budžeta na svim nivoima vlasti u BiH.

Projektom „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja“ je predviđeno stambeno zbrinjavanje najmanje 7.200 interno raseljenih osoba i drugih socijalno ugroženih osoba, koja trenutno žive u kolektivnim centrima i alternativnim smještajima na čitavoj teritoriji BiH, kroz izgradnju stanova ili rekonstrukciju postojećih stambenih jedinica, na području gradova/opština uključujući i Brčko distrikt BiH. Stanari kolektivnih centara su osobe u stanju socijalne potrebe, starije i bolesne osobe, izbjegle i raseljene osobe bez ili sa minimalnim primanjima. Većina njih su osobe koje ni prije rata nisu imale imovinu, te najprihvatljiviji način da im se omogući život dostojan čovjeka ogleda se u sistemu neprofitnog socijalnog stanovanja. To je evropski model rješavanja socijalno najugroženijih

kategorija stanovnika i način da naše građane iselimo iz nehumanih uslova kakvi su mahom u kolektivnim centrima gdje danas žive.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH svake godine u svom budžetu osigura sredstva u iznosu od oko 2 mil. KM za finansiranje prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma. Svake godine se sa nadležnim entitetskim ministarstvima i Brčko distriktom Bosne i Hercegovine potpisuje Sporazum o udruživanju sredstava za finansiranje prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma. Udružena sredstva se odlukama Komisije za izbjeglice i raseljene osobe BiH raspoređuju za finansiranje projekata elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika i projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na područjima gdje žive raseljene osobe i povratnici.

Za suštinsku realizacije Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma veoma je važno i osiguranje uslova za održiv povratak kako bi se smanjila diskriminacija povratnika i raseljenih osoba. Raseljene osobe često imaju strah da će povratkom izgubiti stečena prava u mjestima raseljenja (zdravstvena i socijalna zaštita) i često zbog ovoga, raseljene osobe se ne prijavljuju u mjestima povratka. Neophodno je da raseljene osobe i povratnici imaju pravo na obrazovanje, izučavanje nacionalne grupe predmeta i sl, zatim da se procesuiraju incidenti na štetu povratnika (kvallifikuju se kao prekršaji, a ne kao krivična djela). Raseljenim osobama i povratnicima otežan je pristup tržištu rada, pristup socijalnoj i komunalnoj infrastrukturi i sl.

Aneksom IV Dejtonskog mirovnog sporazuma, pitanja izbjeglica, imigracije i azila su isključiva nadležnost Bosne i Hercegovine. Članom 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17), definisana je nadležnost Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH za staranje o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihovog statusa.

U skladu sa članom 78. stav (4) Zakona azilu („Službeni glasnik BiH“, br: 11/16 i 16/16) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je nadležno da izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH osigura pristup sljedećim pravima: informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh društvo.

Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu, obrazovanje, rad, smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru Salakovac izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom se osigurava u skladu sa podzakonskim aktima koje je donijelo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. Izbjeglice i osobe pod supsidijarnom zaštitom ostvaruju zdravstvenu i socijalnu zaštitu, pravo na rad i obrazovanje pod istim uslovima kao i bosanskohercegovački državljani. Ova prava se finansiraju iz budžeta Ministarstva. Izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu ovim osobama je u BiH omogućena i olakšana naturalizacija.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH će i dalje nastaviti da, u skladu sa nadležnostima, osiguravati pristup pravima izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom dok se nalaze u statusu, podizati svijest i informirati o jednakom tretmanu i pristupu ovim pravima u Bosni i Hercegovini.

